

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Medizinische Kollegienhefte - Cod. Rastatt 78

[S.l.], [1523-1524]

Annotationes D. August: σχυρφίου In li: I: Galeni de morbis et
symptomatibus: 9 Wittēbergę. 1.5.24. Noueb: 28 rectore apelle

[urn:nbn:de:bsz:31-300700](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-300700)

22,

ANNOTATIONES D. AVGVSTI XYPHII

In li: 1: Galeni de morbis & Sympto

doctore Apelle) marib: . 9. Witteberge . 15. 24. Nouemb: 28

Galeni in his sex li: eos rō nāz, qui
p Morb, morbi fa, & symptomata, ex-
plicare docuit, & hinc Symptoma
quātin appellatū qd aīanā fr nāz
dicitur, ut & morbi & eorū rā Sympto-
mata eē rēstantē, de illo tamē Gal-
eno loq nō instituit, sed de Symptoma-
te, qd morbos tanq, umbra sequitur,
& sit Symptoma id uocatū, qd p nāz
se hnt, exerpando a morbos & caus-
sas. Et qz Oēs oīz medicorū libri
ad hoc scripti sunt, qd sanitas gseruari &
amissa recupari possit, Quot p rēz
Gal: in li: de tuenda sanitate, Alterum
uero in methodo medendi copiose ex-
plicat, ex q sequitū oēs Gal: libros
pp li: de tuenda sanitate & methodū
medendi eē scriptos. Sanitas nāq
ut oīb: medicis in gūssō, ita experientia
pbatū est, suo sū gūatū, qua ergo
rā gseruare uolumy rōplex oīs hōīs,
ut agnoscamy uerisse est,

+ qz

7 qz yplexio ex elementoy gmixta
humor ex nutrimento, qd etia ex Ele-
mentoy fit gmixta, mēbrū ex hu-
mori, virtus v sēs a mēbro, & qz
a virtute pcedit, manifestū ergo est
in gbuatione sanitatē oīz illorū ggnit-
ōne eē necessaria. Est qz yplexia
valida & sira nā gbuant hīc 7
legio / & hora anni valida v sira sū-
p rōmū rōplexione frīg: v sira nā
gseruant hīc legio ac hīc anni frīg:
& sira, Quod Gal: in hīs rōmū-
nīs de morbis atq; dūrā lūpū-
etia audet, Sū qd iudicandū ē de
Cibo, potu, motu, quiete, somno,
vigilia, inaritione, repletionē, aut
decurtīsq; dīg, q oīa Gal: in dīuī-
li: rōpōsī: ex pōtat, Itē si morbos r-
rare volumus, qd rura sū sū p rōmū,
ut 7 hīpōt: v Gal: in multī loc hīc
mōsse ē 7 morōū d rōssam mō-
7 Symptōna agnoscere, qd Gal: in l-
li: de morbis manifeste innuere vī-
det, vbi dicit, Pp p rōt: de mēbro
do mēdēndi hīs ggnitōz oīz
ygrīp sīng, qz quōtūm morbi rōrati-
ōnī morbi d rāē ygnitōz est diffīcīlī,
ita

ita post illos gignitur est facilis. Nam
 ista gignit etiam mox q̄ q̄libet opacis
 omis agnoscere possumus / s̄o Avicennae
 S̄m̄az 3 primae ca: 1. Expta causa
 Opilatio in Epate ē s̄a hydropisis re
 m̄a est Epate deopilatio, & q̄ opilatio
 aut ē ~~expta~~ tumore aut ē ~~expta~~ tumore
 aliqua s̄r̄ n̄az aut humores r̄assos
 & lentos, q̄d in Medico agnoscit r̄assa
 opilationis ē tumore, mox q̄libet ē
 modū opacis agnoscit, Nā alit̄ r̄a
 Hu opilationis ex argariis: q̄ ex hu
 morib: r̄assis & lentis. Quare
 ista illa q̄d gignit necessario ad m̄ob:
 & r̄ationes requirit̄ in his ḡnt̄a
 r̄is Gal: p̄p̄ose expliat. Vbi in
 primo li: de morbis in s̄itarib: & in
 Strum̄entalib: tu de his q̄ s̄t & in s̄tar
 m̄entalib: & s̄itaris s̄r̄ loq̄t̄, In s̄to
 de ois illos morbot̄ r̄assis. In r̄o
 de ois r̄aquet̄r̄ differentis, qui
 ab opacibus, q̄ a virtutib: p̄s̄isunt̄
 a q̄libet mutata & ab exantib: su
 munt̄, nā ex his Symptomatis, q̄
 morbot̄ tanq̄ umbra sequunt̄, m̄o
 bi indicant̄, q̄d in li: p̄noti: hypoco
 r̄are c̄nsuz est. Ergo in p̄ore
 parte

Stary 1 li.

2

3

- parte 3 li: Gal: de Symptomatu
 virtutū aīatū, rēfēntiā & motū
 In primis dīc rēfēntiā, In 2:
 de sīs q̄ virtutū nālū rēfēntiā
 Vltio loco de mutata q̄litatē & exē
 tib: loq̄t. In quarto li: de rāssis
 Symptomatu virtutū aīatū rēfēntiā
 In q̄nto de rāssis Symptomatu vir
 tutū aīatū motū, & ultimo loco
 li: de virtute rēfēntiā virtutū. In
 sexto de rāssis Symptomatu virtutū
 nālū exēntiā & q̄litatē mutata:

Summa prin
 rēfēntiā
 Complexione & q̄pōe que morib: tā est sa
 nitatē. Sanitas tā est nālū opatione
 & sit sanitas prior ē opatione & po
 sterior opatione & q̄pōitione.
 in actionib:) q̄ sanitas vocatē cū mēbra
 suas opationes facere p̄nt, stud autē
 posse fit ex nālū mēbrorū q̄pōe.

1 Potig & pōnāz hōr diffinitio ē inuētū
 q̄ q̄nda q̄ & artū 4 a

Sanctalit) Medici q̄ corpus unū & simpliciū: ē
 adfirmant unū q̄ong ēq̄ritudinē mā
 tā s; q̄pōe pōnt / Qui vero rēfē
 ex diuersis cō rēpartū adfirmāt, qua

hypothēsi

hypothese in amplexibus dicit Gal: , malam
plexionem & mala q'p'ia ponit, & sic
ex diversitate q'p'ionum / diversitatem
bona investigat. 4 6

igitur Caro) morbi sitarib: q' ut si ex elementis
constituta accidit morbi q'p'ionales. Sed
q' ut si partes instrumentales accidit ipis
morbi q'p'ionis. 5 a

Hyp in universu) q' accidit morbi sitarib: tamq'
p'p'is & primis suis subiectis / 7 p' h'oc motu
accidit q'p'is, q' in febrib: non minima rali-
tate afficit, q'p'ia q' s'p' & raro rardis
sup' ralefacta. Sic in hydropsi infri-
gidate: exar / de raro exar e' infrigidata. 5 6

Sed quid est qd' orb:) Solutio q'imitat' accidit
morbi sitarib: no' p' mediu' r'p'osito'p'
& accidit q'p'is no' p' mediu' sitarib:, q'
unisa, r'p'ia est i'

Contraria) s' 7 sic q' dicit opilatio a r'
mutatoria totiq' r'p'ia
Obstruente) q' sic dicit e' opilatio r'p'osa
r'p'ia.

phymata: eruptionis & tubera s'q' ah
Quia id e' qd' tubera de q' uide Hyp:
1 Epid: 12, in phylahymata de q' Hyp:
2 Epid: 3, q' phylahyma & edes r'p'ia
e' qd' gemmen, hinc est Erythma

in morbo de quo Hippocrates et Epidemiorum 6: sunt
et exanthymata et enascentia de quibus
Hippocrates et Epidemiorum 15.

De Elephantiasi vide Placitum 26 ratio 1:
Plera et scabies quae Lychnas vocantur in
de Placitum 20 ratio.

franzose

Vitiligines et morphae quae sunt in cute tunc.

Statum in thorace est spasmus et membrum
lignum in anteriore parte et dorsum.
Opisthotonus est spasmus qui retro recurrit in
superiorem partem membrum. Tetanus est in
recte riget in nulla parte flexus.

(sequitur) De membrum infirmum habet operatione
propria mali necessaria et quidem pro
diversitate hanc expansionem diversas fortitudines
membrum infirmum plenitudines, quas in
fibrilla et media simpliciter habet, sed eodem
modo pro diversas operationes infirmum di-
versas fortitudines et species. Et quidem in
membrum plenitudo a iusto modo aberrant
et operationes leduntur, sicut in coram
repositio a iusto modo aberrant operationes
leduntur, quia de membrum infirmum habet op-
eratione quae melior est ei ad suas expansiones
exercendas quidem plenitudinem. Et quidem
ex 4 Elementis fit plenitudo, ergo 7.4.

flexionales

gfectionales morbi, sic ex .4. fit gpositio
formatioe s; qñtitate Nuro & soluti, ergo
V.4. gpositiois erūt morbi. de his
hic Gal: fusig. * 7: a

Hic qd ledit virtutē morbi rā est, qd uer
ro ledit opationē sine lesione virtutē
morbis ē, de qb: morbis hic agit Gal:

Memores formatio quatuor sub se ginet
gna, 1 ginet equitelines figure &
forme, 2 equitelines gravitati, 3 equi
telines meatui, 4 equitelines supfi
net / de qb: orb: hic loco tractat Gal:

Variē dñe qb: in exteriorē parte fluctuā
rura, Vari aut q pedes obtortos sūt intra
plani uero q pedes rinos graniles sūt pla
nosq; eqñtis qñ tabellas q planz uerūt
uere iuuetudo * 7: b

(sequis ē ut) Hic alia istig loci et cā expōitio ubi
* primipat pars nō ad virtutē q ad pñtē
apate parte instū refert, Exptā rā,
Orulo ē in sūz artio eig ē visio z
vna ex partibz eig sitat ar pñz nō
sionis instū ē humor chrystalling. 7: a

Hic Galong cōdit equitelines gravita
tū & meatui cā morbos in g pōe,
idq; hoc Alur: z primi dicit: il rā z
fact, ubi hos morbos equitelines mā
q z receptaculoz uocat] 7: b

id Alur: fort

Si membrum in quo fit tumor vng. sit ac-
tuos - moros vng. e. sa. opilatis qd. qd.
partu membru. rā. erit illig. opilationis. 1: VIII a

Quoniam inducens membrum forma cognos-
citur impedit / sic inducens membrum rā.
que de morbis in mris Gal. hic agit 2: VIII b

Vnguis) membrum carnosum nudo (sag-
Arthrodonos) & uerucos / 3 aph. 27. Melit

Udes) gangilia, astrucmata, stratomata, su-
bercula & ead. sunt gnis, q. p. p. in re-
mia & lateris oris solent, v. qd. dicit
atq. remittit sunt ut Gangilia, qd. dicit
mollia, redentia, astrucmata sube. q. p.
nis, pultina, stratomata pingue qd. dicit
Melitridi liquor humor p. rā. fluens
v. nō. a. rā. & melle - fano accepit
de rā. rā. vide p. l. 20: ca. 21

Episcopus e. raro in oculo extensus, nudo
araly. q. p. d. sic. rā. rā. rā. rā. rā.
Latim. canthū dixere, Roca. alij rā.
gadas legi uolunt. nō. forte a. d. fluxu
qd. fct. sic. nō. Leonirong Riada p. rā.

Comotio) tremulositas membrorum, motus
tremulosus id est qd. superficialis et omni-
bus in partibus intestinis 71 3: X: a

Quoniam

Quatuor morbi simpliciter sitarum ma-
 brost & acrios si morbi simpliciter in
 strumetalium mebrost si morbi gpositi
 sitarum mebrost si morbi gpositi instratum
 mebrost & acrios. 1. XI a
 Virgus & suffusio si morbi in mure
 hreas uen morbo in magnitudine.
 T. XI b

IN: Z: DE MORBORUM CAUSIS GALI:
 LI: ELUCIDATIONES Aug: X^oplis.

Morborum causas tripartita diuidi oib: ma-
 diis in gresso e, In Cointa s; An-
 cedens & Primitiua, qua Gal propterea
 etiam uocat, na gpositi de iar ra scrip-
 sit libru q de raris praetatio i euiden-
 tib: (ut Guil: Cope plag) intulato, qz
 raris manifestior e, a qua stia nulla
 raris indicatio s; solu morbi indicatio
 sumit, ut mag Gal: in 4 Tera p: ob:
 mebrody, qz huc ra ru suo effectu
 que induxit no manet ru no sit in
 torpe imata s; extrinseci rxi aduici-
 at, & illa tripartita diuidi assent Auicena:
 z primi dote: z rap: i: qz aut torpa no
 magdiat torpalit si uerboratio & stia
 aut magdiat torpa sit ubi & familia

aut se tenent ex parte aeg / q est ali
a roge sū ē ira timor terror &
Antecedens uero & Coniuncta rāe rōpa
les sū utpote q in rōpe inueniūt, nō
ribz malz rā primitiua ē febrē ex q
gnatō humor malz, q ē rā febrē Ant
cedens, q humor malz facile purrescit q
purredo ē rā febrē Coniuncta, nā rā gū
ta sine medio, antecedens uero mediū
rā gūta induit effectū, primitiua
rā aliquā sine medio, aliquā rā medio
induit effectū. Cōs ergo istas rās
, salte q effectū induere pōt, in hor
sūto h: expirat Galenus.

Pōnt 5 rās morbi validi & pōt hor
f res extraneas nob magis ma
nifestas. XII a. 1

Vide, Anir: purredo nāq nascitō in rālor nālis
rā: de pura multz cōditō ab exq̄litate sua sal
dine, latiq rōmōto ultio 1 pōt: XII a. 2

Ab alijs rōyib: ad uiam hū rōpa h
monē querit. XII. 6: 1

Phlogiston ē humor nō altz latz
in q qddā purulz sūte ē tolor diffē
tiōq uehementē & Cornel Celz
li: 5. p̄t: 6: 6: XII. 6: 2

Quirp

Quicquid ex sum p p m tota rale fit
putrescat .i.

Est e ra p aoms, quatinus ubi morbo
simili mra p e cura p aoms 5aph: 2
7 gmeto 3 Gal: 2 Epid: XII: b: 3

plaz magd muleta p) sine morboz sum reme-
dia sua uenena . 2

Vt hz rae morbu inducat 3 requit
fortitudo hz rae effectur / Corpus ad
morbu suscipiend aptu / & sufficiens
mora effectur un corpus, donec
fecerit impessionem .i.

Vn hypoz: 2 aph: asueti asuetos
huc labores. XIII a: 1

apokalap
horre

Prataciontes 7 occupantes, topozalap
Tucos 7 occupatius, Leonicens p m
cipiens transtulit XIII: 6

Quinq ras hnt morbi frigidu ponit
ubi etia aliq h rae 7 se 7 aliq h
rae 7 aoms 7 pbat hor expto de
igne re hz effiaris:

Quatinus ra valida p se facit morbu
ralidu / & ra frigida p aoms facit morbu
ralidu, Sit ra frigida p se facit mo-
bu frigidu / 7 ra valida p aoms facit
morbu frigidu, 7 oas rae valida
morbu frigidu p aoms facere pnt.

XIII b: I

Quantitas tibi sp̄t̄ videri mag-
nitudini calor̄ n̄alis / de q̄ Hypo-
pore: 1 aph: 14

XIII a: 1

Gangrena ē incipiens in t̄i m̄o
firatio ē inflammationis magni-
tudine cal: 2 de arteria
Phagedena d̄i d̄o t̄o Cast̄
adendo uocant̄ per ulcera / q̄
penetrando usq̄ ad osse uocat̄
Atheres (α Xupes) ulcera s̄ in rapite
in glutinosa sanies manet / unde
7 n̄o s̄ ab α xvii q̄l sp̄ma s̄
qua despumant fluxa, uulgo d̄
ergrindt.)

XV b: 1

98
Depravata corporis figura non est morbus
in se ea alia corporis viciis ratio fit
si latitudo capitis est aequat versus
longitudini fit soliditas, quae tunc rari-
tati utriusque suos situs naturales et debitas
distantias non habet, fit etiam stomachus
non est nimis rotundus funni difficile
ad superiora veniunt, coeli ledentes ar-
tiones, fit quibus de omnibus alijs iudicandum
est, in catibus: scilicet gravitatis: leuitate &
aspirate / natio / quantitate et positu.
XVI. 6: 1

Leonitum per varia blesu, per varo
zhebun, trassulir XVI 6: 2

**IN TERTIVM EIVSDE
ANNOTATA**

Gal: li: i: art: ruzating 4 ponit res
in se proximas, ex quibus vel noscendis
et non noscendis quibus sequere incipit
de videndi art: monstrat. Corp: 9
scilicet / artioez / ruzsam / et symptoma. Et
corp: quod quing: p:udere artiones
caus: quing: / has vero seq: idq: si
corp: nullis se habeant inculpabilis
les: ar: nales, sin: per: niaz: sint ad
ferta aut nullas quod corp: aut omni rati-
impedias